Број 154. У Новом Саду, у понедељак 9. јула 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 1 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, де је Миletићева штампарија у главној ул. бр. 2.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

После народне скупштине у Србији.

Народна скупштина у Србији закључила је седнице овога сазива. То се догодило на мало оперетски начин. Чланови већине нису дошли сви, а чланови мањине чим то видеше, изађоше из скупштине, те се није могло решавати Онда је влада изискала од краља указ, којим затвара скупштинске седнице овога сазива.

Скупштинске седнице трајале би можда само још неколико дана. Наступило је време, кад скупштине не раде, не само због врућине, него и због најважнијих пољских послова. Али је ипак веома значајно, да је на овакав доста необичан начин затворена ова скупштинска сесија

Млађе радикално крило већ је утерало своја кола на такав пут, којим не може лако изаћи на друм Ван да се врати. Али то је тешко. Још увек иде дух опструкције по српској скупштини. Мал, мал, па млађе радикално крило излази из скупштине „у знак протеста“, или изађу и онда и осујећавају скупштински рад, кад старији радикали нису у пуном броју у скупштини. Но дужност је не само старијих радикала, већ и млађих да походе скупштинске седнице и да раде

Већ и из овога се види онај нездрави пут, којим је ударило млађе радикално крило. А то долази из нездравих прилика, које владају у странци млађих радикала. Данас се то види јасније но икада.

Целокупна борба коју води млађе радикално крило и у свом листу и у скупштини нема великог начелног у себи, него се своди на нападаје против појединих личности. Може да буде и тога и треба да буде и тога Али то не може да буде почетак и свршетак у политици.

Млађе радикално крило као да хоће да подражава ону борбу за време Светозара Марковића и после Светозара Марковића. И онда је било оштрих, немилосрдних личних нападаја. Али је тада већина листова млађе омладине била испуњена великом начелном борбом. Из њих је вејао дух апостолски, дух реформатски Она велика начела која су се тамо проповедала строго научно, заносила су и освајала.

Од свега тога нема ни трага данас у листовима млађе омладине. Све је само шупља, празна полемика, и то великом већином — лична Оно што се односи на ствар, то су ситнице. Оно што мирише мало на „науку“ то су чланци који претресају неке далеке нерешене парламентарне загонетке из енглеске уставности. Нигди се не проповеда оно велико начело, које би странци млађих радикала давало права на живот.

Питање о политичким слободама прилично је решено. И што на том пољу не видимо велики програм то је разумљиво. Али вели и економски и култрни програм могли би очекивати од данашње млађе омладине. Нема га! Не да га нема о оном што је даље и што треба да дође, него га нема ни о оном што је ту.

Узмите н пр држање штампе млађих радикала у ствари трговинских уговора између Аустро-Угарске и Србије. Мислите да се ту виде јасно одређене мисли?! Боже сачувај. Иза оних редова као да гледате старе, крезубаве, празне динломате, који не смеју да кажу и јесте и није и само чекају да влада учини овако или онако па да је нападну.

И што се тиче оних личних јуначких напада, далеко је то од онога што је било некад. Омладина Светозара Марковића била је ђак, али тек свршен ђак и имала је уз себе људе најчистије и најодушевљеније из народа. Оно је било све фанатизовано, скроз чисто, светло, невино .

Лако је било таквој странци решетати оне друге странке које су се изанђале у борби и вукле за собом пуно шљама. Данашња странка млађих радикала сувише је нагло кренула да добије већину. И у вукла у своје редове пуно отпадака старих проиграних странака пуно свакојаких елемената. И то не само у војсци, него и у команди.

Ту је лако онда казати: Врачу исцели се сам! Ту онда она лична борба има два краја.

Кад год почну борбу на том пољу, онда има дабогме мртвих и рањених на обадве стране. И онда се заоштрава мржња све јаче.

Ко је пажљиво посматрао развој прилика у Србији, уверио се да млађим радикалима тешко да управљају више они елементи, који су радикализам посисали у данима одушевљења, који су га у младости заволели, па не могу да га се одрекуни у старости

Тамо су вође и претежу људи, који су некад пљували на светлу историју радикалне странке па им та ни данас није света И ако се још обистини да Воја Вељковић уђе у редове млађих радикала они ће добити у њему можда јачу политичку снагу но што је данас имају у својим редовима, али у тој снази неће бити труни правог радикализма.

Слабост, огромна слабост у редовима млађих радикала, огледа се на целом јавном животу у Србији Та слабост је узрок што се млађи радикали тако лако поводе за оним на што их наваче јавно и још више скривено напредњаци и сваки ђаво. Они су изгубили већ компас. Не могу што треба, па чине ма шта. Само то ма шта почиње већ јако да штети Србији.

Добра опозиција има бар прилике да чини само добра, да исправља соколи, гура напред, ова опозиција како је воде млађи радикали, доноси замљи много више зла но добра.

Данас после тако дуге борбе јасно је, да млађи радикали нису умели да створе нов радикални програм, ни да покажу начелну потребу двеју радикалних странака. Они се све то више издају као неки — чистунци. Но не виде, да се са старим радикалима заједно отимају сад само још о онај шљам, који се може придобити за партију, а тога има и тако доста.

Није то пут ка чистоти, нити напретку земље, нити то одговара озбиљном

ПОДЛИСТАК.

МОЋ САВЕСТИ.

У једном селу не далеко од вароши Косне у средњој Француској, живео је око половине прошлог столећа поштовани и омиљени лекар М. Његова жена, била је врло богата, она је направила један тестамент, у коме је цело своје имање, ако би без деце умрла, своме мужу оставила. Али наскоро затим постане мати једној девојчици, чијем се рођењу обоје врло радовали и сретни били. После 3 године умре госпођа М. наглом смрћу. Цело суседство скупи се на укоп сви су били дирнути великим болом лекаревим, који је јецајући у наручју држао своју ћерчицу која га, као што је он чешће говорио, једино за земљу везује. На неколико месеци после тога разболе се дете и у пркос најбрижљивијој нези, после кратке болести умре. Сви познаници жалили су, тако тешко кушаног човека. Месецима сасвим се одлучио од света, запоставио је шта више и најбоље пријатеље своје и живио је једино својим болним успоменама. Када је поново отпочео своју лечничку праксу сви су били изненађени како се променуо и постарао. Саучешће којим су га на све стране сретали, много је увећало његову праксу, да се ова скоро удвостручила.

Године прођоше и више нико није говорио о смртним случајевима у лекаревој породици, када га једног дана позову у замак Марсили са чијем је поседником некадањим пуковником у тесном пријатељству био.

Пред вече, роди се овоме једна девојчица, а лекар кад је угледа чудновато задрхће и био је близу тога да у несвест падне. Тумачили су. да су радости оца његова пријатеља, у јадноме лекару изазвали тужне осећаје. Господар замка саучешћем стисну му руку и трудио се за вечером на све могуће начине да га расеје и развесели. Али узалуд. Лекар остаде тужан и ћутљив, једва да је шта и окусио.

Око девет сати јави му слуга да је његов коњ оседлан, јер се изјаснио, да преко ноћи на сваки начин мора код куће бити.

Он се подиже са своје столице али скоро паде у своју столицу. Самртно бледило осу му се по грчевима унакаженом лицу, а крупне каплице зноја падаху му по челу.

Уплашен домаћин запита га шта му је, или шта га тако мучи и молио га је да ноћ у замку проведе. Лекар се устезао неко време, шта више отиде до врата, али се врати и каже да ће остати.

»Јесили ти болестан?« Запита га пријатељ.

»Не — ја се бојим«.

Изненађено га погледа пуковник. Већ доста давно познаје он лекара као неустрашивог човека који је у свако доба ноћи када је то његов позив захтевао, ишао па најусамљенијим путевима не страшећи се ничега. И гле сада ово срамно, отворено признање, један скоро непоњатан кукавичлук. Наравно да се сада сетио и многих тужби против њега, да дотле увек спреми лекар кад је било потреба, од смрти његове жене, када га куда ноћу позваше увек је умео наћи изговора па је тек у зору долазио, свакојако изговарајући се.

Када домаћин нареди да се једна гостинска соба спреми гост је молио да поред собе свога пријатеља сме спавати. Око пола ноћи пробуде свога дубоки очајни уздаси лакареви.

— Али шта је теби стари пријатељу? Шта ти је?« Запита га пуковник забринуто ступивши му у собу. Тешко јецање био је цео одговор, што га је испочетка добио. Напослетку поче лекар лагано и као грозећи се. «О пријатељу, ја више издржати не могу. Већ месецима никада не спавам ноћу. Ја ти све морам признати, или ће ме ово угушити. Али никакве светлости, само ти се у мраку могу исповедити. Зар не можеш да погодиш?«

— А шта да погодим?

— Да сам ја један подли убица један отровник.

Са једним наглим покретом одмаче се пуковник од њега.

— Несретниче, шта те гони да баш мени своме пријатељу тако страшно исповедиш, продера се на њега.

— Ни сам не знам шта ме надприродном снагом гони да говорим ма по коју цену. Да ли осветнице или је моја жена, моја ћерчица, чије ме сенке свуда прате — говораше лекар. Мало после насмеја се грубо и рече: — Ти имаш право драги пуковниче када се грозиш мене! Да, ја сам заслепио за имањем и за

времену које наступа Зближење и савез оба радикална крила био би пут, да и једно и друго крило ојача и пречисти се. Риба рац и Авакумовић су се здружили. измирили, само у ради алним редовима тече најогорченија борба...

То не мора бити, и време би било да престане

Политички преглед.

Поравнање између Угарске и Аустрије. У четвртак долази аустријски министар-председник барон Бек у Будимпешту, да продужи са угарском владом преговоре о поравнању. Како се вели, овом приликом треба да дође до коначног споразума У толико се не би успело са тим, преговори ће се одложити до септембра месеца ове године, али тада ће на сваки начин доћи до споразума јер несугласице, које има да се преброде, нису више тако велике.

Прилике у Босни и Херцеговини Преговори између сарајевске владе и муслиманских првака у питањима вакуфским и школским прекинути су. Егзекутиван одбор муслиманске народне организације у Босни и Херцеговини са свима потписима чланова одбора упутио је јуче проглас муслиманима у Босни и Херцеговини у коме се саопштава прекид преговора, па се затим наставља у прогласу:

„Што се могло очекивати, дочекало се И по други пут преговори са земаљском владом нису донели ни жељеног плода ни испуњење обећања министрова ни потребног мира и задовољства у нашем милету. Нама је и по други пут учињена огромна неправда Ми се надамо да ће наша честита браћа муслимани достојанствено поднети и овај неправедни удар за наша права. Ми се надамо да ће они примити ову страшну вест без и мало узрујаности, а ми ћемо са своје стране наставити започету борбу; наставићемо је баш на оном месту на коме је земаљска влада мислила да је прекине, наставићемо је с онолико снаге с колико смо је и започели јер тврдо верујемо, да ће доћи до победе и успеха, јер је правда на нашој страни, а преко правде не може се вечито газити.

У овом одлучном часу упућујем о браћи муслиманима ову молбу, да будете сложни у једнодушни као што су вам сложни и једнодушни потписани представници и заступници да не примате никаква злонамерна ситничарска и интригантска обавештења која ће вам јадни мутљивци и наши противници нарочито у овим приликама покушати да дају јавно и тајно у много ширим размерама него што су до сада чинили! Нека је слога и итихад у пуном срцу сваког брата муслимана!

Ми апелујемо на вас, мили народе, и умољавамо вас, да чувате домовину своју, да живите у братској љубави и итихаду, да прегнете мушки на рад као што ћемо и ми наставити акцију с пуним прегнућем, јер смо уверени, да прегаоцу Бог помаже.

И међу православним Србима опажа се жив покрет. Многи најугледнији Срби из Брчке упутили су Кости Кујунџићу, народном вођи и прваку, једно писмо. У њему веле, како је неслога између народних вођа и интелигентних чланова омладине наступила још за време борбе за црквено просветну автономију. Затим изиђоше у „Народу“ оштри и жестоки нападаји против Глигорија Јефтановића, што се примио места у управном одбору привредне земаљске банке. Јефтановић истина није требао то да учини и моле га да захвали на тој почасти, па ће сви који су га нападали, признати своју пренагљеност и погрешку и пригрлити га истим поштовањем и предусретати га истим поверењем, које је и до сада у њиховим родољубивим срцима уживао... Осуђују „Народ“ што се бацио блатом на част Јефтановићеву, осуђују га што је пренаглио у својој осуди, јер су тврдо уверени да Јефтановић није оно учинио ни из користољубља, ни из личне амбиције ни из неких прљавих мотива. Радовали су се с тога, када је публикована „Сарајевска Резолуција“, јер су мислили, да су тиме изражене несугласице, но тада их изненади изјава Јефтановићева, да се повлачи у приватни живот. Уверени су, да су Јефтановића потресли нападаји наперени против њега, да га је заболело непризнање народно али се одлука његова не сме остварити, он треба свом народу поново да се стави на расположење, па да са својим друговима, целом интелигенцијом и целим народом ступи у нову, тешку, дуготрајну и неједнаку борбу. С тога се обраћају њему, Кујунџићу, свом досадањем вођи и прваку и првом потписнику „Сарајевске резолуције“, да уложи сав свој труд, углед и уплив, да уклони постојеће противности, изглади учињене погрешке, ублажи увреде, па да се сви нађу окупљени око оних идеја изражених у „Сарајевској резолуцији“ То би обрадовало, развеселило и осоколило сваког Србина Босне и Херцеговине

Друго писмо управили су Глигорију Јефтановићу. У њему веле, како их је дубоко ожалостила вест да хоће да се повуче у приватан живот. Он, који је у тешким часовима прихватио барјак народне свести, који је нечувеним самопрегоревањем, жртвама и личном опасношћу знао заталасати и одушевити цео српски народ Босне и Херцеговине, који је био дични вођа и првак, у којем је васколики српски народ у свим крајевима гледао узор родољуба Човек таке величине и таког истакнутог положаја, на који га је љубав и поверење народно подигло и узвисило, не може да клоне, да устукне пред нападајима, да малакше вољом и духом и да напусти оне светиње, за које се у дугом низу година борио душом и телом. Српски народ с тога правом захтева, да и у овим тешким часовима стане на чело српском народу и својим ауторитетом поведе га у борбу, бољој срећи и будућности. Љубав, поверење и поштовање српског народа није уздрмано према њему, народ српски гаји и на даље у њему и делима његовим непоколебиву тврду веру, те га с тога моли да одустане од своје одлуке и стане на чело народне борбе

Оставка корејанског цара Званичан корејански лист донео је одступање корејанског цара са престола. Тај указ потписао је цар са министром спољних послова. Чим се у Сеулу, у корејанској престоници дознало о овом указу, настало је велико огорчење. Корејанци су напали на Јапанце, који живе у Сеулу, и до 25 Јапанаца је које убијено које рањено. Корејанци су запалили и кућу министра-председника. Јапанска војска је сузбила Корејанце. Досадањег корејанског цара протераће из земље и као изгнаника затвориће га у једну јапанску варош. За новог корејанског цара Ичака веле да је слаба ума, и да ће бити владар само по имену, а Јапанци ће жарити и палити како хоће. Новом јапанском цару је сада 33 године и нема деце.

XXVII. законски чланак од 1907. године.

(Наставак.)

Пре него што би се свота државне припомоћи одредила, жупанијски управни одбор има установити:

а) количину свих учитељских берива односно прихода за црквено појање, који ће плату покрити и ово се има утврдити на основу правилног годишњег предрачуна политичке, црквене општине и школе, даље на основу учитељеве фасије и званичне општинске сведочбе, која утврђује материјално стање дотичне општине и коју има видирати сремски начелник (градоначалник).

б) законито оспособљење учитељево, мађарско држављанство, као и то, да ли учитељ уме мађарски правилно говорити, писати и предавати и да ли је у смислу § 32. овога закона прописану заклетву положио;

в) ону околност, да ли дотична школа одговара у § 27. и 28. XVIII зак. чл. од 1868. означеним условима;

г) испитује даље жупанијски управни одбор и то, да ли одговара наставна основа, ред часова и опскрба дотичне школе законским захтевима, а нарочито наређењима §§ 16., 17., 18., 19 и 20. овога закона, и још и то, колико школске деце од 6—12 година иде у разред дотичног учитеља за чију плату моли издржаваоц школе државну допуну.

У колико је број школске деце дотичне школе испод 30, министар богочасти и јавне наставе само у изнимном случају даје државну припомоћ, али од такве школе, која је и до сад држ. припомоћ уживала или која је једина школа са мађарским наставним језиком, у колико она одговара законским захтевима, припомоћ због тога не може јој се одузети. Министар богочасти и јавне наставе може ставити у изглед припомоћ на упражњена учит. места на основу констатовања садржаног у тачкама а) б) и г) друге алинеје овога §-а, али ова се само после утврђених услова садржаних у тачци б) може ставити у течај.

§ 16. Државну припомоћ, као допуну основне плате или квиквенала могу само они учитељи вероисповедних школа добити, у којима се у §§. 11, 55. XXXVIII. зак. чл. од године 1868. као и у §§ 19., и 20. овога закона набројани обвезни школски предмети предају у свакидашњој школи у селу најмање 8 месеца у варошима пак 9 месеца, подељени на 6 течаја по наставној основи издатој од вероисповедне главне школске власти, односно од министра богочасти и јавне наставе.

§ 17. Свака школа и сваки учитељ без обзира на карактер школе, уживали учитељску државну припомоћ или не, дужни су у душу детињу него-

---

новцем, што сам осигурао, моју жену и децу сам отровао, и ја то морам некоме рећи иначе ћу подлећи том тешком терету. Нико не сумња ни најмање, нити то ко може дознати. Али увек, увек ми је та страшна исповест на уснама, па ми често дође да је на сред улице исказем. Тек, када ову тајну са киме поделим, наћићу олакшања, мира и сна. Од јутрос још борим се, да ли да ти све признам. Па ипак, да је још дан био, отишао бих одавде, без да бих ти једну реч рекао. Али ноћу обузме ме неки непојмљиви ужасни страх.

— Али зашто си морао мени ту ужасну тајну рећи — одговори му пуковник. Ја нисам свештеник, ја ти не могу рећи како да одкајаваш свој грех, нити ти могу твоју кривицу, твој грех опростити.

— Али ти си мој најстарији пријатељ, ти ми можеш саветовати, како да мира нађем.

Пуковник је дуго ћутао, на послетку каже: »Ја сам стари војник и само ти један излазак могу рећи. Пре или после, дознаће се твоје недело. А то значи: затвор, шафот, срам твоме староме оцу, твојој неудатој сестри. Остаје ти по мојим назорима једини излаз — револвер.

Лекар је гласно уздисао и паде у своју постељу. — Ја не могу, не могу.

— Дакле ти си таква кукавица! Добро је, не говоримо више о томе.

— Што сам ти поверио, то никада неће преко твојих усана прећи?

— Несретниче! Дакле и мене држиш за таквог подлаца као ти што си?

И тиме остави пуковник собу. Када се у јутру распитивао за свога госта, чује да је овај већ зором кући отишао.

Пуковник га више живог није видео. Кроз неколико месеци ухапсише лекара под оптужбом да је своју жену и кћер отровао. Његов слуга, чија је соба баш преко пута од господареве била, више пута се чудио, да он ноћу вечито по соби хода и тек што се спустио у постељу опет скочи и немирно по соби хода. Једне ноћи устане, лагано се довуче до врата и кроз кључаоницу посматрао свога господара, који је на сред собе као ван себе гледао и клечао и своју умрлу жену и кћер за опроштај и милост молио. И тако се то сваке ноћи понављало. Слуга је много година пре тога био у служби женине породице и био је несретној жени истински одан. Све ово јави он оцу женином, који је после смрти своје кћери и унуке сасвим усамљен остао. Већ давно је јадни старац сумњао на свога зета, али не имајући довољно доказа, ћутао је. Но сада се старац склони у слугину собу, и већ идуће ноћи могао се уверити о истинитости онога што му је речено. Још више него сулуд говор увери старца изглед лекарев, боја лица ужасан изглед, све је одавало у каквом самртном страху пати и дрхће.

Пред истражним судијом призна он одмах свој грех судио је себи сам. Једнога јутра чувар га нађе обешеног у његовој соби.

Тинка.

вати и утврђивати љубав према мађарској домовини, свест припадања мађарском народу као и религијозно-морално појимање Ово се гледиште има уважити у целој настави, као спољни знак има се наместити у свима школама без разлике над главним уласком као и у дворанама грб Угарске, у дворанама имају се употребити и слике из мађарске повеснице. на школско здање при народним свечаностима има се извисити и мађарска државна застава са грбом. Ван ових знакова могу се наместити само грбови општине или муниципије, даље може се употребити и мађарски натпис, који означује карактер дотичне школе, даље допуштено је употребити светитељске ликове дотичне вероисповести, религијозне знакове, слике верског пијетета и за наставу потребна учила, која пак не смеју бити садржаја туђе историје или земљописа и могу бити само у домовини израђена.

Министар богочасти и јавне наставе стараће се на терет свога буџета, да се све школе снабду мађарским грбом, заставом и по саслушању школских власти и мађарским историјским сликама

Ове историјске слике имају се поставити у школу на свечан начин, и дужан је учитељ значај истих, школској деци приликом очигледне наставе, као и при учењу земљописа и историје протумачити.

Спровађање оних наређења овога §-а, која не спадају у круг учитељева деловања, задатак је школског одбора и у првом је реду за ово одговоран председник истог одбора. Намерно пренебрегавање ових наређења чини преступ, над којем су надлежне судити оне власти, које је одредио XX. зак. чл од године 1891. Преступ учињен у овој ствари казниће се до 500 круна новчане глобе, које има платити онај, који је виновник те нехатости. Утерана глоба ићи ће на цељи учитељског мировинског фонда; иначе вреде опште одредбе XL. зак чл. од године 1879.

§ 18. Наређење § 14. XLIV. зак. чл. од 1868 по којем црквене општине по својим школама могу одредити наставни језик, који хоће, има се тако разумети, да им је слободно за наставни језик или мађарски или детињи материнski језик увести, у последњем случају остају наравски у безусловној важности и крепости она законска расположења, која се односе на што интезивније учење мађарског језика. Где нема школе са мађарским наставним језиком, тамо у таквој вероисповедној народној школи, у којој има стално и мађарске деце, или има такве немађарске деце, чији родитељи или старатељи желе наставу на мађарском језику: министар богочасти и јавне наставе може одредити, да се за те само мађарски наставни језик уведе, ако пак има двадесеторо мађарске школске деце или чине 20% од укупног броја уписаних ученикз: за њих се има безусловно увести само мађарски наставни језик. Ако је од уписаних ђака половина мађарског материнског језика, наставни је језик мађарски, али се издржаоц школе има побринути, да немађарска школска деца добију наставу и на свом материнском језику.

У свима основним школама, у које је за наставни језик једино мађарски уведен, то стање се не може више изменути.

У свима пофторним школама је наставни језик искључиво мађарски.

Ова расположења важе и у општинским осн. народним школама такође.

§ 19. У осн. школама са мађарским наставним језиком, било да имају државну припомоћ или не, мађарски се језик има у свима разредима свакидашње школе у тој мери по наставној основи установљеној по министру богочасти и јавне наставе и по саслушању вероисп. издржаваоца школе у толико часова предавати, да свако немађарско дете по свршетку четвртог течаја уме своје мисли мађарски у речи и писму разумљиво да изрази.

§ 20. Ван у § 16. одређених услова добиће допуну основне плате и квинквенала само они вероисповедни и општински учитељи намештени на школама са немађарским наставним језиком још и поред следећих услова: 1. Ако се у дотичним школама мађарски језик, рачун, домовински земљопио, историја, даље наука о земаљском уставу у општинским школама по министру богочасти и јавне наставе издатој наставној основи и броју часова и искључиво по њему одобрених школских књига и учила предаје, у вероисповедним школама пак по министру богочасти и јавне наставе такође одобреној наставној основи и броју часова, или у колико од издржаваоца школе послата наставна основа не би могла бити одобрена, предаје се искључиво по њему дозвољеним школским књигама и училима. 2. Ако се у дотичним школама употребљују читанке домољубивог садржаја и школ. учила дозвољена од министра богочасти и јавне наставе.

§ 21. Ако држава даје каквој општинској или вероисповедној школи за основну плату учитељеву бар 200 круна, намештање учитеља зависи од одобрења министра богочасти и јавне наставе.

Ако би се на таква учитељска места такво лице изабрало, или би се избор таквог лица одобрења ради поднео, против чијег избора може министар богочасти и јавне наставе у смислу закона са државног гледишта приговор да учини, министар у закључном року од 60 дана позваће надлежне на нов избор и на ново поднашање избора одобрења ради, ако би позив пак безуспешан остао, или ако би ново поднашање избора из сличних узрока потпало под приговор: у том случају учитеља наименује министар богочасти и јавне наставе и без саслушања издржаваоца школе; односно вероисповедних народних школа пак са тим ограничењем, да наименовани учитељ мора бити оне вероисповести, којој припада и школа и мора се надлежна вероисповедна главна школска власт гледе учитељеве личности претходно у закључном року на изјашњење позвати.

Такво лице, против којег вероисповедна школска власт има основаног приговора са гледишта вере и морала, не може бити наименовано за учитеља дотичне вероисповедне школе.

Поступак избора учитељева у смислу тачке 1. § 13 XXVIII. зак. чл. од 1876. год. код опћ. школа са државном припомоћи преиначује се сходно наређењима овога §-а.

Коначно решавање избора оних општинских учитеља, који имају бар 200 круна државне припомоћи спада у делокруг министра богочасти и јавне наставе.

(Наставиће се).

Вести из места и са стране.

Српским абитуриентима и апсолвентима.

Пре неки дан смо сви могли читати по нашим листовима позив централног одбора загребачког јужно-словенским абитуриентима и апсолвентима на састанак у Дубровнику. Па шта сада да радимо? Да ли да седимо скрштених руку? Не! Доста смо седели и одмарали се, време је да се латимо посла. да радимо. Доста смо били скучени оном школском дисциплином, која нам не даваше маха, ни слободе да дигнемо свој глас у јавности у корист народа свога, домовине своје и срећније будућности свију нас. — И ево нас браћо, на прагу рада и живота, Ево нас једном ослобођене од школске дисциплине, која нам не допушташе никакав јаван рад. — Па покажимо бар сада сву своју вољу и енергију и радимо сада, што пре не могосмо и не смедосмо. — Ступимо дакле у живот са лозинком „рад и демократија“, па пођимо на састанак у славни Дубровник, где ћемо се заједнички поразговорити о будућем раду и животу. — Па када је толико стало до остварење ове племените идеје и њене племенитије сврхе, зар онда, да ми седимо скрштених руку? Не! Нека је сваком српском омладинцу било абитуриенту, било апсолвенту, ово света дужност, да колико год узмогне припомогне у остварењу ове идеје и речи и делом. Нека сваки озбиљно схвати своју дужност и нека настоји, да се што већи број Срба нађе тамо у некадањем средишту просвете, у славном Дубровнику, у колу браће своје — јужнословенске. — Немојмо ни бројем изостати, него и тиме покажимо своју моћ. Дођимо, да се упознамо један с другим, да се озбиљно поразговарамо и посаветујемо, како ћемо заједно радити, да би нам рад био тиме од веће користи, јер само у заједничком нам раду лежи спас и напредак. — Још једном браћо Срби, пожуримо се и спремајмо се за овај састанак, јер време пролази па да нас не би затекао дан састанка неспремне. Ради техничке лакоће мислим, да би петребно било, да се сви овамошњи Срби концентришемо око српског централног одбора у Београду, а уједно сада нека они пододбори, који су за време школске године радили тајно преузму јавно овај свој рад и нека све своје силе уложе, да би и Срби сасвим пријатељски дочекали дан састанка. Нека је ово браћо апел на срце сваког српског омладинца — абитуриента или апсолвента. До виђења у Дубровнику!

Абитуриент.

Српским учитељима и учитељицама и свршеним приправницима и приправницама у Српству.

Епархијски Управни и Просвјетни Савјет у Сарајеву, наредбом 21. априла 1906. године бр. 102., јавио је свима црквено-школским Одборима Дабро-Босанске епархије, да се ни један учитељ ни учитељица не могу дићи са свога мјеста, док Епархијски Савјет не проведе дисциплинарну истрагу и о тома закључак не донесе. — Одбор црквено-школске општине у Високом и Бугојну, и не сачекавши исход дисциплинарне истраге и коначног ријешења Епархијског Савјета у спору између дотичних општина и њихових учитеља отказао је својим учитељима даље службовање а у Бугојну расписао и стечај. Ушљед тога се одбор овога удружења обраћа на све српске учитеље и учитељице, који мисле та та мјеста компетовати, да све дотле не чине, док им овај одбор и опет овим путем не јави, да је дисциплинарна истрага, извршена пресуда Епархијског Савјета изречена — њихова мјеста доиста упражњена а стјечај на основу горе наведене наредбе расписан.

У Сарајево, 4. јула 1907.

Главни Одбор
Српског Учитељског Удружења у Босни и Херцеговини.

Да ли почиње најновији курз?...

Због оног поузданичког састанка црквених скупштинара и одборника у Дању о коме смо и ми јавили, пријавио је Стевана Бенина учитеља поп-„адвокат“ (sic!) Милош Рајачић котарској области. Ма да је на расправи јасно доказано, да је ово био само поузданички састанак, ограничен на позване особе; да није истина што поп-„адвокат“ тврди, да је на тој скупштини било око 300 људи; да није истинита ни тврдња поп-тужитеља да је скупштина била за време богослужења, ма да је доказано, да то није била црквена скупштина, јер председник није хтео да је сазове и да председава — ипак је котарски пристав Стиливовић осудио Бенина на глобу од 25 круна и на сношење трошкова, и то зато: „што се хтела да одржи седница црквене скупштине, која не би била законита, јер није по пропису сазвана“!! И зато је Бенин крив!... Истина, није се испунила жеља тужитеља, да Бенина затворе на једно шест недеља и оглобе са једно 200 до 300 круна, али се нада, да ће то учинити државно одветништво, где је Бенин тужен због „буњења“. За сада само констатујемо, да котарска област осечка почиње да гони и поузданичке скупове, а то је свакако важно да се зна.

Муслиманско антиалкохолистичко друштво у Градачцу.

„Мусафату“ пишу из Градачца, да је данашња муслиманска омладина ријешила да оснује антиалкохолистичко друштво, чији би се чланови уједно обвезивали и да не играју никаквих игара у новце. До сада се пријавило 500 чланова. Ми овај лепи корак браће Градачана радосно поздрављамо са жељом да се на њих и друга мјеста угледају. Нарочито нам је мило чути што су браћа Градачани узели и игру упоредно са пићем, која је збиља уз пиће један од најјачих узрока, проводња наше муслиманске младежи! То би требала и остала наша антиалколистичка друштва да унесу у своја правила.

Сукоби српских чета са турском војском.

Из Цариграда јављају да је био у селу Пасјану сукоб између једне српске чете и турске војске, појачане са много Арнаута. Велики губици и с једне и с друге стране. Истог дана био још један сукоб између турске војске и српске чете коју предводи војвода Јован. Појединости се не знају.

Брзојави „Застави“.

Стигли 9 јула.

Убио се.

Будимпешта. У суботу на ноћ убио се Паја Дракулић бивши посланик.

Узбуна у Кореји.

Сеул. Незадовољници су разрушили министарску палату. Јапански полицаји боре се са кореанском војском. Многи су погинули

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

НОВИ САД, 9. јула 1907. године.

Пшеница прве каквоће 20 к. — до 21 к. — п.	све од 100 кил.
Пшеница нова 20 к. — п. до 21 к. — п.	
Пшеница средња 20 к. 40 п. до 20 к. 60 пот.	
Пшеница лакша 20 к. — п. до — к. — пот.	
Наполица нова 19 к. 40 п. до 19 кр. — пот.	
Јечам 12 круна 20 пот. до 12 кр. 40 пот.	
Зоб нова 14 кр. 40 пот. до 14 кр. 80 пот.	
Кукуруз у зрну н. 12 кр. 20 п. до 12 кр. 40 п.	
Кукуруз у клипу н. — кр. — п. до — кр. — п.	
Маст 140 кр. — п. до — кр. — пот.	
Сланина 140 кр. — пот. до — кр. — п.	
Сланина паљена 140 кр. — п. до — кр. —	

Свињи угојени тешки 98 до 100 пот.	кила.
Свињи средњи . . . 94 до 96 пот.	
Свињи лаки . . . . 88 до 88 пот	

Натјечај

На овдашњој српској основној школи упражњено је мјесто учитељице.

Годишња плата је К 1000. — За огрев и станарину К 200.

Дужности су следеће:

Настава у I. и II. разреду; поучавање ручног рада у сва четири разреда; посјећивање цркве у све празничне дане; учествовање при спроводима; по могућности познавање црквеног правила.

Компетенти имају управити молбу овоме одбору са свједоџбама; о оспособљењу за учитељицу српских основних школа; да је Српкиња православне вере. Свједоџбу о владању. Свједоџбе о досадањем службовању.

Рок натјечају је 31. јули по ст. календару.

У Лијевну, 30. јуна 1907.

Одбор српске православне црквене школске општине.

864 2—3 **Коста Кујунџић** председник

Натјечај.

Ове 1907/08 школске године тражи се **један учитељ и једна учитељица** за српску народну основну школу у Бугојну (Босна).

Годишња је плата учитељу једна хиљада и двије стотине круна, а учитељици седам стотина и двадесет круна, које ће се исплаћивати у дванаест једнаких мјесечних оброка; осим тога слободан стан и огријев у нарави.

Учитељу је дужност да поред школске наставе, која је за српске основне школе прописана, повјерену му дјецу учи и црквеном појању; обвезан је да при сваком богослужењу у цркви за пјевницом поји и да у споразуму са одбором приређује светосавску бесједу, и по потреби друге забаве. Учитељици је такођер дужност поред школске наставе још женску дјецу у ручном раду обучавати и црквено богослужење са школском дјецом похађати.

Учитељ који је вјешт музици и хармоничном појању и пјевању, те би био спо обан за хоровођство овдашњег српско пјевачког друштва „Јавор“ има ће посебну годишњу награду од двије стотине и четердесет круна; са изгледом и на повишицу, ако се покаже ваљаним и вриједним за унапређење друштва.

Молитељи који би ово мјесто добити желили, нека потпи аном одбору најдаље до 20. јула ове године, припошаљу молбу са свједоџбама: 1 Крштеницу да су православне вјере и народности српске; 2 Школска свједоџба да су са добрим успјехом оспособљени за учитељско звање; 3 Свједоџбу о моралном владању; 4 Свједоџбу о можебитном службовању на српскимосновним школама и 5 Лијечничку свједоџбу.

Бугојно (Босна) 24 јуна 1907 год

Одбор српске православно-црквено школске општине.

842 3—3

Женитбена понуда.

Млад Србин, трговац, удовац, 28 година стар, у већем месту у Банату, жели се оженити интелигентном младом Српкињом, девојком или младом удовицом са миразом од 2000 круна. — Исти имаде своју кућу и мешовиту радњу, која врло добро ради — Понуде са фотографијом дпо највећом дискрецијом треба послати на администрацију „Заставе“ 853 3—3

СРБИН, 47 година стар, ожењен, тражи место у **житарској трговини**, у којој има 20 годишњу праксу или за **путника осигурација** или какве **машинске фабрике** — Говори осим српски немачки и мађарски — За адресу дознати у администрацији „Заставе“. 865 3—3

ТРЕБАМ ЗА МОЈУ

МАНУФАКТУРНУ И МЕШОВИТУ ТРГОВИНУ

једног доброг вештог

ПОМОЋНИКА,

који је добар мануфактуриста, а који српски, немачки и мађарски говори. Првенство имају, који се лично пр дставе. Ступање 15. августа.

М Л. Ланг исин
у Срп. Елемиру

872 3—3

ЗА МОЈУ

ШПЕЦЕРАЈСКУ И ДЕЛИКАТЕСА ТРГОВИНУ

требам једног старијег и једног млађег

ПОМОЋНИКА

који потпуно немачки и мађарски говори. Уједно требам и једног здравог одраслог 14—15 годинв старог дечка за

ШЕГРТА.

Ступање одма или по споразуму.

Велимир Радак,
у Митровици.

871 3—3

ЗА НАШЕ ШПЕЦЕРАЈСКО ОДЕЛЕЊЕ

потребујемо једног

ПОМОЋНИКА

који је добар

ДЕТАЈЛИСТА

и потпуно влада српским, немачким и мађарским језиком. Ступање одма.

Либман и Тотовић,
шпецерајска и фарбарска трговина
на велико и мало
Нови Сад

869 3—3

НА ЗНАЊЕ

На бајиру у Раковцу на Дунаву имадем на продају

500 хвати дрва

растових и церових Упитати код

Мите Бугарског
у Раковцу п. п. Каменица.

882. 2—3

Помодна мануфактурна и памука трговина

Милана Петковића

у Митровици

потребује 2 старија **спомоћника**, који 5—6 година сервирају и који добро немачки и мађарски говоре. — Ступити могу одмах или за 14 дана. 879 2—3

МЕШОВИТА РАДЊА

Пере Ивачковића

у Делиблату (Банат)

потребује једног

старијег помоћника

који говори српски, немачки и мађарски.

Ступити може одмах. 886 2—2

СТАРИЈИ

ТРГОВАЧКИ ПОМОМЋНИК

модне мануфактурне струке, говори српски, немачки, мађарски и румунски с особитом стручњачким искуством и способношћу тражи у једном већем месту у модној трговини место пословође или премијера рефлектира на стално место наступ од 1. августа или према споразуму. Понуде **Вредан** на администрацију »Заставе«. 87. 3—3

На знање!

За бољу гостионицу у вароши у Срему тражи се под рачун

интелигентан

гостионичар,

млађи човек, без деце, жена да је добра куварица. Адреса у администрацији »Заставе«.

884 2—3

Натјечај.

Расписује се натјечај на **два** учитељска и **једно** мјесто учитељице на српско-православној основној мушкој и женској школи у Сарајеву

Плата помоћном учитељу 1200 К а помоћној учитељици 800 К у име стана и огрјева свакоме по 400 К годишње; ако су положили испит за дефинитивног учитеља (учитељицу) плата им је годишње за 400 К већа.

Све потребне документе ваља послати потписаном одбору најдаље до 17 јула о г. (по ст календару,)

У Сарајеву, 3 јула 1907.

Одбор српско-православно црквено школске општине

883 1—3

ПРВА СРПСКА КОНФЕКЦИОНА РАДЊА

Ј. Пешут и др.

САРАЈЕВО

потребује једног вештог и солидног

пословођу

Тражи се знање српског и немачког језика Срби имају предност. Ступити може одмах — Понуде са референцијама и ознаком плате шаље се горе споменутој фирми. 890 1—3

МОЛИ ЗА МЕСТО

гвожђарски помоћник

27 година стар, говори осим српско-хрватског и словенског језика још перфектно и немачки. Добре сведоџбе. Ступити може одма. Адреса:

П. К.
post restante, Земун.

895 1—2

З А М О Ј У

МАНУФАКТУРНУ РАДЊУ

потребујем

ДВА ПОМОЋНИКА,

који су добри продавци.

894 1—1 **Васа Јовановић,**
у Белој Цркви (Fehértemplom).

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА РАДЊА

Д. Дм Кочовића

У САРАЈЕВУ

потребује једног

вјештака за намјештање излога (Auslagarangeur.)

Понуде са референцијама и ознаком плате ваља слати на горњу радњу.

889 1—3

КУЋА

у улици Хаџић-Светићевој број 5.

због селидбе у родно место, одма је на продају. 891 1—3

ХРАСТОВИХ ДРВА

за грађу. дугачки од 2, 2½ и 3 хвата, имаде до ДВА ВАГОНА на продају уз повољне услове. Дебљина од 60 цмт. па ниже. Купац добије извозницу. Дрва су способна за сваку грађевну израду.

Обратити се на

Ђоку Витомировића
председника црквене општине
у Кленку н|С

893 1—2

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.